СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIII. Ч. 222. Джерзі Сіті, Н. Дж., вівторок, 24-го вересня 1935. — VOL. XLIII. No. 222. Jersey City, N. J., Tuesday, September 24, 1935. THREE CENTS

ВУГЛЕВИЙ СТРАЙК ПОЧАВСЯ

ВАШИНГТОН. — Переговори між власниками копалень мягкого вугля і юнією майнерів не довели до нічого і юнія видала приказ майнерам вийти на страйк.

Не зважаючи на посередництво уряду, котрий був представлений при переговорах Едвардом Мек Ґрейді, асистентом секретаря праці, власники не хотіли уступити майнерам. Зайшло за 3 до 4 центи за тону при акордовій роботі.

Тоді майнерська юнія видала приказ починати страйк. Приказ увийшов в життя в опівночі з неділі на понеділок.

Страйк, як каже юнія, відноситься до 400,000 майнерів у копальнях мягкого вугля, положених у 22 стейтах.

ЗОЛОТО ДАЛІ ЙДЕ З ЕВРОПИ В АМЕРИКУ.

НЮ ЙОРК. — Через бизнесові трансакції, які пороблено внаслідок воєнних приготовань за одну суботу лондонський грошевий ринок має знову вислати до Америки майже 22 міліони долярів золотом.

Рівночасно за цей один день Франція обовязана вислати до Америки в золоті 9 міліонів долярів, а Канада 2 міліони.

ЗАСУДЖЕНІ НА ТЮРМУ ЗА СПРОТИВ ЛІЦІТАЦІЙНОМУ ПРОДАЖЕВИ.

СТ. ДЖОЗЕФ (Мезуре). — Федеральний суд засудив 13 фармерів на вязницю від 1 до 3 літ за те, що вони були провідниками фармерів, котрі ставили опір ліцітаційному продажеви фарм шерифом.

Кождий з підсудних признався до вини, але судя не приняв їх перепросин, бо, мовляв, їх поступок дуже близький до зради.

З ПРОЦЕСУ МУНІЯ.

САН ФРАНСІСКО. — Підчас переслухання в справі Томи Мунія, робітничого лідера, засудженого на досмертну вязницю за підложення бомби на параду воєнного підготування в Сан Франсіско в 1916-тім році, зізнавав у суботу далі самий Муні.

56-літній Маршел Спенсер заявив, що в часі вибуху бомби він бачив Мунія на даху одного дому більше як милю від місця вибуху. Самий Муні свідка не памятав.

Варен Билингз, другий юнійний провідник, що був засуджений з Мунієм, протестує проти того, що право добиватися звільнення з тюрми дано тільки Мунієви.

ПЛЯНУЮТЬ ВЕЛИКУ СВІТОВУ ВИСТАВУ В НЮ ЙОРКУ НА 1939 РІК.

НЮ ЙОРК. — Ґрупа визначних громадян постановила зорганізувати велику світову виставу в 1939 році для відсвяткування 150-тої річниці оснування уряду Злучених Держав.

Згідно з тимчасовими плянами, вистава мала би бути в Ню Йорку, в дільниці Квінс, недалеко від Джемейки, на просторі від затоки Флошинг до Кю Ґарденс. Мала би вона бути відкрита 30-го квітня 1939 року і малаб тягнутися два періоди по 6 місяців. Кошти вистави мали би виносити 40 міліонів долярів. Мала би вона заняти 1,000 акрів простору.

Помагати у виставі мали би федеральний уряд та місто Ню Йорк.

„НАЙМЕРЗЕННІШИЙ ЗЛОДІЙ".

ЙОНКЕРС (Ню Йорк). — Місцева поліція шукає обманця, котрого вона вважає „наймерзеннішим злодієм". Стрінув він 7-літню Анну Боґак, як вона йшла до крамниці з паперовою 5-долярівкою, щоби поробити якісь закупна для матери. Невідомий обманець, що виглядав на 40-літнього чоловіка, приступив до неї, сказав їй, що він теж іде до крамниці заплатити свій довг, та намовив дівчину віддати йому банкнот, бо, мовляв він заплатить у крамниці й за неї. Він пішов з дівчиною кілька кроків, а потім дав їй квoдра й пропав.

ПЛЯНУЮТЬ РЕФОРМУВАТИ АМЕРИКАНСЬКУ АРМІЮ.

ВАШИНҐТОН. — Ґенерал Доґлас МекАртур, що уступив з уряду начальника ґенерального штабу американської армії, предложив урядови плян реформи американської армії.

Реформа має бути переведена впродовж пятьох літ. Суть реформи лежить у тому, що кождий жовнір має мати машиновий кріс, а ціла армія має переноситися на малих моторових возах, що їздять зі скорістю 60 миль на годину. Армія має мати 2,500 літаків. Має вона мати 120,000 жовнірів.

СВАРКА ЗА ПОЛІТИЧНУ СПАДЩИНУ ПО ЛОНҐУ.

Серед прихильників покійного сенатора Лонґа починається вже внутрішня боротьба. Солідна колись ґрупа починає розколюватись на дві, а політичний „б о с", ґоверн Люізіяни Ален, не може запобігти розколови.

ФІЛЬВАРКИ НА ЛІЦИТАЦІЇ.

Кредитове Земське Товариство у Львові виставило на ліцитацію фільварки 12 дідичів у Східній Галичині. Між іншими мають продати добра: М. Павликовського Шекині і Бусів; Юл. Баранського Лукавицю Нижну й Антонівку; баронові Мерти Ворохта, К. Крузенштерна Немирів і Воробіячин.

ПЕРЕНОСЯТЬ УКРАЇНЦІВ.

На основі ще передвоєнної організації судів передбачена посада начальника суду у Грималові для Українця, всі інші посади — переважно для Українців. Тимчасом від світової війни до сьогодні начальником суду у Грималові є все Поляк, були переходово тільки суддями Українці, але їх скоро або редуковано або перенесено. Від двох літ був тут суддею Василь Шпорлюк. Хоч він з Українцями не стояв у ніякому звязку, проте переносять його до Прухніка коло Кракова. — Був у Козині учитель Українець С. Харчук, архиольяльний у надії, що заслужить собі на кращу посаду. А тут нараз переносять його до Качанівки на підрядну посаду, хоч він довший час був самостійним управителем школи.

ПЕРЕГОНИ СТАРИХ САМОХОДІВ.

Мадярський автомобілевий клюб уладжує самоходові перегони між Будапештом і Балятон-Фельдвар. У перегонах візьмуть участь тільки ті самоходи, які їздять найменше 25 років. Таким чином це буде перегляд самоходів найстаршого типу, які можна тепер оглядати в музеях і на спеціяльних виставах.

БУЗЬКИ ПОГИНУЛИ ВІД ГРАДУ.

Над Борщевом, пов. Коломия, перетягла жахлива буря з градом і хмаролом. Великі грудки леду повбивали багато птахів, м. ін. бузьків, які поплили з хвилями Прута. Град наробив шкоди в землеплодах, що знаходилися ще в полі.

ЗАТВЕРДЖЕННЯ СМЕРТНОГО ПРИСУДУ.

Суд присяжних у Чортковій засудив у травні ц. р. на кару смерти Артима Борчука і Дмитра Лопащука, що вбили в Мельниці три жінки, а саме Фріду Вайксельблят, жінку професора дібр у Волківцях, її сволячку та служницю. Найвищий суд у Варшаві відкинув на днях касацію обвинувачених і затвердив присуд смерти.

ЩЕ ОДИН КОПЕЦЬ.

На спогад оборони Львова перед большевиками в 1920 р. мають висипати „копець оборони Львова та південно-східніх земель" на горі Страчення. Копець має бути високий 330 метрів понад рівнем моря. До фундаменту кінця мають дати землю з цілих марш. Пілсудського в Кракові.

НАРОДНІ ПІСНІ, ЗІБРАНІ ВДОВОЮ КАРПЕНКА КАРОГО.

У „Правді" з 11-го серпня ц. р. знаходимо таку новинку: До заступника народнього комісара освіти України, Хвилі, прийшла 76-літня колишня артистка Софія Виталівна Тобилевичева, вдова по драматургі та акторі Карпенку-Карім, і передала зшиток пісень і дум. Ці пісні та думи збірала вона ще в молодечих роках, коли їздила з українським театром по Київщині, Харківщині та Поділлю. Багато з них знала напамять і записала. У зшитку є 213 пісень козацьких, бурлацьких та обрядових; частина селянських пісень іще з доби кріпацтва; багато з них мало відомі і досі не оголошені. Артистка заявила, що памятає ще вдвоє стільки пісень і тепер пічне записувати жартівливі пісні.

СТУДЕНТИ, ЩО ШУКАЮТЬ ЗОЛОТА, А ФАЛЬШУЮТЬ СРІБЛО.

Три роки тому приїхали на студії до Франції, до міста Гренобль, два студенти, Мочульський і Данилюк, з польськими пашпортами. Цими днями на швайцарськім кордоні заарештували Мочульського, бо знайшли при ньому дуже добре підроблені 5-франкові срібні монети. Відставили його до Гренобль і там він склав на поліції заяву, що як студент електротехнічного інституту від довшого часу працює з Данилюком, щоб знайти спосіб виробу золота, таксамо як Дуніковський. При трусі у їхній кімнаті знайшла поліція машини для підробу французьких і швайцарських монет і 3 кільо монет, схованих на горищі. Данилюк вибрався на проґульку в гори і не знає ще нічого, що його жде після повороту.

ПЛИВАК ГИНЕ В НАМУЛІ.

Відомий польський пливак Граєвський робив у Познані свої звичайні вправи і скакав з висоти 7 м. у воду. Недавно скочив стрімголов у таке місце, де було багато намулу на дні; головою вдарив він у намул так сильно, що врізався в нього і задушився в болоті.

ПРОРОК ІЗ СИРОМ.

У Берліні закінчився процес проти 80-літнього Йосифа Вайсенберга, що вважав себе за пророка і на суді впевняв, що міг воскрешати мерців. Усі недуги лікував він творогом. 37 свідків на процесі обтяжили його, що він поводився з деякими пацієнтами немопально. Його засудили на півтретя року примусових робіт.

ДОВЖНИКИ В КАЙДАНАХ.

В Англії є ще досі вязниця за довги. Ґірше з довжниками в Етіопії, де віритель має право наложити невиплатному довжникови кайдани, взяти його на ланцюх і водити вулицями, а навіть держати його на припоні у власному мешканні. Одначе як довжник знайде ручителя, який заґарантує вірителеві, що його вязень не втече, тоді віритель спускає з ланцюха свого вязня і позволяє йому з кайданами на руках жебрати по вулицях. Все, що він нажебрає, віритель бере на рахунок довгу. Якби довжник у кайданах утік, його місце займе ручитель.

АРЕШТУВАЛИ КОМСОМОЛЬЦІВ.

В Рибні, пов. Косів, поліція арештувала 6 комсомольців за приналежність до КПЗУ і відставила їх до вязниці в Коломиї.

ЗА ДІВЧИНУ ВБИВ ТОВАРИША.

В селі Ґібашеві дійшло на забаві до бійки між двома товаришами, 21-літнім Едмундом Чубасевичем і Рудольфом Візнером, які посперечались за дівчину. Візнер вхопив за сокиру, але йому вирвали її з рук. Чергового дня вечором оба зустрілись у лісі, де знову дійшло до сварки, згодом до бійки, підчас якої Чубасевич тяжко зранив Візнера вистрілом з револьвера. Опісля Чубасевич переніс раненого до хати, де став Візнера перепрошувати за заподіяну кривду. Візнер по трох днях помер. Суд засудив Чубасевича на 2 роки вязниці.

ПРИГОДА НА РІЦІ СТРИЮ.

Солтис громади Підгородці, Филип Хомин, їдучи возом з двома кіньми, переїздив у селі Верчанах ріку Стрий і попав на велику глибінь. Віз перевернувся і коні втопилися. Солтис Хомин разом з товаришем дороги, Михайлом Шкарієм, пішли на дно, а третій пасажир, Натан Ліберман, скочив щасливо на плитку воду. Бачив усе те Петро Тирхус, скочив у ріку і витягнув на беріг Хомина та Шкарія. Опісля пустив у рух штучне віддихання і привів обох до життя.

ВТЕЧА ГОЛОСНОГО БАНДИТА.

Із вязниці в Ботошанах (Румунія) утік разом з вояком, що стояв на варті коло брами, голосний бандит Корою, що непокоїв був довший час буковинське населення, завдаючи чимало клопоту румунській владі. Втеча була приготовлена мабуть його приятелями. Відомо, що великої частини грошей, заграблених Корюйом, не можна знайти. Здогадуються, що при помочі тих грошей він тепер утік. Кажуть, що бувший управитель вязниці в Ботошанах, перенесений тепер до Сторожинця, поводився з Корюйом дуже лагідно. Тепер його арештовано з цілою родиною. Вістка про втечу Корюя зробила велике враження в Букарешті. Міністерство судівництва наказало, щоб усі військо повіту Ботошан поділилися на стежі й зачали погоню за бандитом. Є підозріння, що Корою разом зі своїми товаришами і вояком, який з ним утік, подалися автом до польської границі.

ЗНАВЕЦЬ МИСТЕЦТВА.

Міська рада в Ростові над Доном рішила прикрасити місцевий сад статуями. Звернулась до Москви. Московський музей мистецтв вислав звичайні моделі старовинних різьб: Афродиту, Ніобу і ще якихось грецьких богів. Як тільки поставили різьби в саді, місцевий цензор Соколов казав їх забрати геть з таким мотивом: „Оглядати старовинну різьбу вважаю ознакою великого зіпсуття". Тепер Москва мусить пояснювати ростовському цензорови, що грецькі боги мають уже право громадянства навіть у Совєтах.

УКРАЇНСЬКА РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ В ПОЛЬСЬКІМ СОЙМІ

ЛЬВІВ. — В українських ґазетах подають на підставі офіційних звідомлень Польської Телеґрафічної Аґенції висліди з виборів до польського сойму, що відбулися в неділю, 8-го вересня. У Галичині вибрані такі Українці, поставлені У.Н.Д.О.: З округи Бережани — д-р Стефан Біляк; з округи Бучач — Зиновій Пеленський; з округи Дрогобич — д-р Степан Витвицький; із Золочева — Володимир Кузьмович; з Перемешля — Володимир Целевич; із Самбора — Гринь Тершаковець; із Сокаля — д-р Роман Перфецький; із Коломиї — Іван Заваликут; із Станиславова — д-р Іван Волянський; із Тернополя — Василь Болюх; із Чорткова — д-р Степан Баран; із Калуша — Дмитро Великанович; з Стрия — д-р Корнило Троян. Разом з Галичини вибрано 14 Українців. В окрузі Сянік був поставлений кандидатом Володимир Соловий, але перепав.

На Волині кандидували під українським іменем з округи Луцьк — Сергій Тимошенко; з Ковеля — Петро Певний; із Сернова — о. Мартин Волків; з Рівного — Микита Бура; з Кремянця — Степан Скрипник. Це ті, що зістали вибрані.

УМОВИ МУСОЛІНІЯ ДЛЯ ЕТІОПІЇ.

ЖЕНЕВА.—Із засідання італійського кабінету, що відбувся в суботу, 21 вересня, наспіли до Ліґи Націй такі вісти: Мусоліні не годиться на пропозицію Комітету Пятьох у справі Етіопії. Зате подає свої умови в такім виді: 1) Розброєння Етіопії і створення армії під італійською командою; 2) Відступлення Італії смуги землі, широкої 120 миль, щоб нею можна получити італійську кольонію Сомалі, що лежить на півдні від Етіопії, з Eрітреєю, що є на півночі від Етіопії. На цій смузі Італія хоче побудувати залізницю; 3) Контролі над державною адміністрацією Етіопії в виді мандату під доглядом Ліґи Націй.

ЕТІОПІЯ УКЛАДАЄ ВОЄННУ СТРАТЕҐІЮ ЗА ВКАЗІВКАМИ АНГЛІЇ.

АДІС АБАБА. — Коли Етіопія довідалася про відкинення Італією умов, пропонованих Комітетом Пятьох, високі етіопські урядовці заявили, що в Етіопії не буде загальної мобілізації, ані навіть правильної оборони на випадок нападу Італії. Етіопська армія відступить у глибину краю і не розпічне ніяких рухів, поки не прийдуть вказівки від Англійців. Кажуть також, що між Етіопією й Англією є докладне порозуміння про цілу акцію на випадок вибуху війни.

ЛЕТУН З АМЕРИКИ ДО ЛИТВИ ОСІВ В ІРЛЯНДІЇ.

БАЛІНРОВБ (Ірляндія). — Фелікс Вайткус, з Висканзин, що пустився самий летіти з Ню Йорку до Литви, осів примусово на полі недалеко звідси, ушкодив літак, але самий не потерпів нічого. Вайткус каже, що полетить дальше, щоб дістатися до Литви.

СОВЄТИ ЗАВОДЯТЬ СТУПНІ СТАРШИН В АРМІЇ.

МОСКВА. — В червоній армії покінчено з назвою „товариш". Відтепер будуть привернені ступні старшин так, як це було в царській армії. Отже будуть поручники, сотники, полковники й інші назви, а лише ступінь ґенерала буде називатися „маршалом", тому, що завелика була досі аґітація й зогидження „ґенералів".

ПРОБНА МОБІЛІЗАЦІЯ ФАШИСТІВ У ФРАНЦІЇ.

ПАРИЖ. — З нагоди двацятьпершої річниці бою над Марною полковник Франсоа де ля Рок, командант французьких націоналістичних сил, що виступають під назвою „Кроа де фе" („Огненний хрест") видав наказ пробної мобілізації в цілій Франції. Під Парижем зібралося в неділю кількадесять тисяч націоналістів. До них промовляв де ля Рок, пояснюючи ціль мобілізації та взиваючи до готовости відбити напасти комуністично-соціялістичного фронту, що їх націоналісти називають „апашами" (розбишаками). В кількох місцях „апаші" напали на націоналістів, але ті не відбивалися.

МОСКОВСЬКА ПРЕСА СВАРИТЬСЯ З ЯПОНЦЯМИ И ПОЛЯКАМИ.

МОСКВА. — Совєтська преса принесла вістки, що Японці приготовляють наїзд на Сибір при допомозі флотилі, устаткованої на ріці Сунґарі в Манджурії. Преса звертає увагу на цю нову японську небезпеку.

Преса також нападає на поведінку Поляків з приводу недавнього летунського випадку. Ян Бушинський, капітан польського бальону, що брав участь у міжнародніх змаганнях у Варшаві, осів на совєтській території. Його пустили совєтські урядовці назад до Польщі без перешкод. Бушинський каже тепер у Варшаві, що на нього стріляли червоноармійці. Совєтська преса „відстрілюється" і каже, що це неправда.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Se ›nd Class Mail Matter at the Post Office of Jeresy City, N. J. on Carch 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accept .l for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число з пятниці (з англійською частю):		Friday's Issue (witr Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзи Ситі і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Three months	$2,50

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 цент.ві

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0273. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ВІЙНА Й АМЕРИКА

У Ню Йорку виступав на зборах одного конгресового дистрикту конгресмен Віто Маркантоніо з посольським звітом і в своїй промові зачепив питання участи Америки в новій світовій війні.

Він говорив, що нині світ переходить через таку саму крізу, через яку переходив у 1914-тім році. Значить, світови грозить нова загальна війна. Він не крив небезпеки, що й Америка може бути поставлена в таке положення, що й вона мусітиме вмішатись у війну. Конгресмен говорив, що Америка не мала що робити в останній війні й не має вона що робити в цій новій війні, що тепер наварюється в Европі. Одначе щоб уникнути війни, говорив конгресмен, треба сильних і вмілих заходів ворогів участи Америки в війні

Коли ці слова могли би видаватися фантазією, то того самого дня сталися події, які показали, що европейська війна мусить поважно відбитися на Америці. Загроза війни в Европі потрясла сильно нюйорською біржею, що природно мусить вплинути сильно на хід усього американського бизнесу.

До цеї вістки з Ню Йорку можна додати отсі вісти з іншої частини Америки. З Вотербері, Конетикот, доносять, що три найбільші в краю фабрики мосяжу й міди, що достарчали сирих матеріялів до виробу амуниції в часі першої світової війни, ще від 6 літ не мали такого бизнесу, як тепер: властне тепер почали працювати по 24 години на добу. Чейз Ко., що за останні 4 роки пускала в рух 10—12 печей до топлення металю, тепер пустила 30 печей і працює по 24 години на добу. Америкен Брес Ко. теж працює день і ніч, висилаючи в Европу великі замовлення аркушового мосяжу й міди. Сковил Менюфектюринґ Ко. набирає фахових робітників. Вотербері Тул Ко., що робить складові части літаків, спішно добудовує 4-поверховий додаток до своєї фабрики. Секретар Торговельної Палати міста каже, що місто робить тепер такий бизнес, якого ще не робило від часу, як почалася депресія.

Це все покищо показує, що Америка готова заробити на новій світовій війні. Одначе що станеться, як всі ці бизнеси, що будуть продукувати всячину для воюючих сторін, стануть з часом перед небезпекою, що держави, яким вони доставляли матеріялів і виробів на війну, не потраплять заплатити за доставлені товари?

Чи не нагадають собі тоді ці фабриканти на те, що в часі першої світової війни вони вийшли легко з подібної халепи, як Америка сама вступила до світової війни?

ХАРЧОВЕ ПИТАННЯ В УКРАЇНІ ВЗИМКУ 1934—35 Й НА ВЕСНІ 1935 РОКУ

До вияснень сучасних можливостей розвитку нашої культури.

(Докінчення)

II. Мійське населення.

а. Великі адміністративні й промислові міста. В місті хліба доволі, але в населення немає грошей його купити. **Добре живуть і не голодують ті, що добре заробляють:** вища інтелігенція, вища адміністрація, кваліфіковані робітники; ці категорії складають приблизно поверх 15 відсотків населення великих міст. Останні (нижча інтелігенція, нижча адміністрація, нижче кваліфіковані робітники та чорноробочі) **ведуть напів голодне життя.** Але й цього не можна сказати цілком загально. Все залежить від того, хто де працює й як його інституція, завод чи фабрика організувала постачання своїх службовців і робітників. На заробітну платню, купуючи все по вільних цінах, прожити не можна. Тому кожна установа чи завод старається постачати своїм працьовникам усе, що потрібне для життя, по дуже дешевих цінах. Але в залежности від різних причин і від самої організації це постачання на різних підприємствах буває дуже неоднакове: так, ув одному місці видають обіди дуже дешеві, в другому далеко дорожчі, в одному можна тільки пообідати, в другому й повечеряти, на одному заводі мають право обідати тільки самі працьовники, на другому також і їхня родина. Все це витворює дуже неоднаковий стандарт життя мешканців міста: один може жити цілком сито, а його сусід, що працює випадково в другій установі, вести напівголодне існування. Для кращого зрозуміння умов життя необхідно навести бюджети деяких соціяльних груп населення.

Бюджет учителя середньої школи (група „нижчої інтелігенції"). Нормальна платня вчителя на місяць 110 руб. за 18 академічних годин радянського тижня (шестиденний тиждень; 5 робочих і один „вихідний" день). Із цього заробітку відраховується коло 12 відсотків на податки й різні примусові „добровільні" датки: державну позику, на профсоюз, на добровільні товариства, як „Осовіахім", „Озет" (Общество земельного устройства евреев трудящихся) і т. ін. В школі може вчитель одержати обід за 1-1.50 руб., але тільки для себе,— жінка й діти від цього виключені. З кооперативи видають їм інколи на рік коло двох пудів картоплі, звичайно дуже поганої. Пайка вчитель не одержує, все примушений купувати по вільних цінах. Ці ціни такі: 1 кг. м'яса 18-25 руб., пуд картоплі 8-14 руб., 1 кг. хліба 0.90-1 руб., 1 кг. масла 22-25 руб., молоко 2-2.50 руб. за літр, 1 пуд дров на базарі 3.50 руб., пара черевиків на три місяці 65 руб., одне вбрання на один сезон коло 250 руб., комірчик, що витримує 6-8 прань, 3.50 руб. За кімнату, величиною в 12 кв. м., із оплатою комунальних податків (вода, каналізація) треба рахувати коло 15 руб.

Із цього видко, що **навіть самотній учитель не може існувати на свій норамльний заробіток.** Коли ж має жінку й дитину, то примушений шукати якихнебудь додаткових зайнять. Коли він учителює в повній середній школі, то може там таки мати ще додаткові лекції, керувати гуртками й т. ін., і тоді виробляє на місяць до 180-200 руб. Більшість учителів примушена ще заробляти побічними лекціями, викладами на вечірніх курсах і т. ін. Є вчителі, що дають лекції **з 8-9 ранку до 10-11 вечора,** і тоді можуть виробити на місяць 300-320 руб. Всі вчителі з родиною примушені отак працювати цілі дні, щоб не вмерти з голоду. Але не зважаючи на таку працю, живуть вони **дуже погано:** кепсько вбрані, напівголодні, м'яса й товщу вони майже ніколи не бачать; вранці їдять хліб із павидлом, як із найдешевшою стравою (1 кг. павидла коштує 1.50-2.50 руб.).

Учителі належать до найгірше планених категорій людности, як чорноробочі (замітальники, воротарі й т. ін.). Це признає й сама влада: Молотов, напр., заявив про це цілком відверто, й додав, що влада не має можливости покращити долю їхню, бо не має для цього засобів.

Бюджет фахового робітника. Токар по металу (середня кваліфікація). Такий робітник працює від штуки, й виробляє на місяць 300-350 руб. На своєму заводі одержує більш-менш добрий обід за 60-65 коп., інколи також і для родини (це залежить від заводу). На пайок одержує трохи крупи, макарон, цукру по дуже зменшених цінах; за цукор, напр., платить він по 1.38 руб. за кг., тоді як у вільнім продажу коштує цукор 11 руб. за кг.; по такій ціні має право одержати він 2 кг. цукру на місяць для себе особисто й певну кількість на жінку й дітей. З ВРП (Відділ Робітничого Постачання) одержує все потрібне для життя в певній нормі по дуже зменшених цінах, напр., картоплю в достатній кількості для цілої родини по ціні коло 2 руб. за пуд, дрова по 1 руб. за пуд, черевики (кращі, ніж учитель) за 15-18 руб., убрання (такої якости, як учитель) за 60-90 руб. На роботу їде трамваєм по знижених квитках.

Робітник високої кваліфікації заробляє 600-800 руб., одержує ще кращий обід, ніж середньо-кваліфікаваний за ту ж ціну, а в ВРП може отримати всі речі в значно більшій кількості. Зате **чорнороб** із того ж самого заводу одержує тільки коло **100 руб.** на місяць, за обід платить дорожче, а з ВРП отримує все в далеко меншій кількості. Такі ведуть уже напівголодне життя.

З урядовців більшість одержує 100-200 руб. на місяць. На місці своєї служби можуть вони одержати дешевий обід (по 0.60-1 руб.), але тільки для себе особисто, не для родини. Також тільки деякі окремі установи мають відділи постачання, так що більшість урядовців примушена купувати все по вільних цінах. Окремі урядовці на свою заробітну платню можуть ще сяк-так викрутитись, обідаючи в своїй установі, але вже вдвох прожити неможливо.

Виключаючи добре оплачувані прошари людности та тих, що мали щастя попасти на добре організовані заводи, фабрики чи установи, решта міського населення живе впроголодь. Основної заробітної платні на життя не вистачає. Прогодувати родину, як норма, не можна. Люди голодують і не доїдають. Основою харчування (як у горожан, так і в селян) стає вода, а до неї додають чогонебудь для смаку, трошки крупів, зеленини, пару картоплин тощо. М'яса й товщу споживають дуже мало. Найгірше приходиться в місяцях березні й квітні, коли на базарі нічого немає. Трохи легче стає з появою городини, але й у місті мало буває городини високовартісної. Постійне недоїдання переходить зрештою в систематичне голодування. На вулиці, напр., зразу можна помітити людей, що живуть ситніше, й вони викликують у прохожих заздрість, а добре вгодовані так і неприхильні коментарії. Всі, хто не обідає в їдальні, м'яса, як норма, не їдять, а товщу споживають обмаль.

б. Малі міста. Урядовці й робітники в малих містах одержують іще меншу платню, ніж по великих. Тут також звичайно далеко гірше організована справа постачання; харчових крамниць немає, а па базарі буває деякий привіз тільки влітку та восени до Різдва. Тому всі урядовці й робітники, що ще не вжилися, живуть упроголодь, гірше, ніж по великих містах. Краще забезпечені продуктами старожили, що мають власний город, завелися коровою, свинями й т. ін. З міщан порівнюючи добре живуть ті, що займаються перекупством. Дуже добре заробляють ремісники.

Найкраще характеризує харчові стосунки по містах той факт, що дуже великий відсоток людности хворіє на боляки в шлунку й кишках та на форункульозу. З робітників, що порівнюючи ще найкраще заробляють і живуть, поверх 5-ти відсотків одержує дієтичні обіди — наслідок поганого харчування.

В особливо страшному й безвихідному становищі по всіх містах знаходиться ще одна категорія людности, — та частина **„лишенців",** що позбавлена права будьякого заробітку. Вони не мають ніякої можливости існувати, й засуджені — без посторонньої допомоги — на голодову смерть.

Резюме.

Загальний висновок такий, що за винятком привілейованих прошарів, **людність у Радянській Україні** в великій більшості систематично **недоїдає,** що часто переходить із-рештою в виснаження й постійне голодування.

Голодом захвачені: на **селі:** велика більшість одноособовиків, всі „бувші кулаки", їхні діти й родичі та врешті до 70 відсотків колгоспників. У місті:- частина „лишенців", частина урядовців, всі вчителі та чорноробочі й міжкласовий елемент.

Знов же з цілої накресленої картини видно, що голоду в Україні не можна пояснити тільки стихійним нещастям, а являється він результатом економічної й соціяльної політики, **а краще сказати — цілої системи большевицької влади.**

Порівнюючи стандарт життя населення в Україні й Московщині, мусимо прийти до висновку, що **влада трактує українців гірше, ніж москалів.** З одного боку в Московщині більший відсоток населення, що краще заробляє й має краще організовану справу постачання; з другого — менше таких, що залишились поза рамцями радянського суспільства. Знов же в московському селі колективна форма господарства, відповідаючи більш духові московського селянина, не викликала таких комплікацій, не дезорганізувала так сільського господарства і, головне, не дезорієнтувала так селян-хліборобів; тому там справа продукції, при переході до колгоспів, не так потерпіла, а тим самим забезпечення селян залишилось приблизно на тій же висоті, що й перед тим. Також у селах в Московщині був далеко менший відсоток заможніх селян-хліборобів (з огляду на общинну форму володіння), тих, кого більшовицька влада зарахувала до категорії „кулаків", і сама колективізація зустріла значно менший опір; тому московське село зазнало без порівняння менше переслідувань, як українське. Все це й багато іншого спричинились до того, що на селі в Московщині населення значно менше голодує чи недоїдає. — („Наша Культура").

„ДОМИ ЛЮДОВЕ" НА ПОДІЛЛІ

В інформативній брошурі „Тарґі Всходнє 1935", яку видала пресова аґенція „Всхуд", знаходимо на сторінках 23—25 статейку п. н. „Доми Людове і капліце на Подолю". З цієї статейки вибираємо числові дані, які найкраще унаглядняють розмах будови нових „Домув Людових" у тернопільському воєвідстві, себто на Поділлі, за останні роки.

Перед війною — читаємо там — вибудувало „Товажиство Школи Людовей" ледви 36 домів, по війні ледви кільканацять, так, що в 1930 р. на просторі тернопільського воєвідства було всього 50 „Домув Людових". Зате в останніх роках будова нових домів набирає більшого розмаху тому, що цією акцією кермує колишній тернопільський воєвода Казимир Мошинський.

В поодиноких повітах повстала спеціяльна орґанізація під назвою „Кураторія будови людових домів і каплиць", над якими загальну опіку обняла „Воєвідська Кураторія будови людових домів і каплиць" у Тернополі, що скоординувала у своїх руках цілу будівельну акцію. Завдяки такій орґанізації до **1. січня 1935 р. збудовано і віддано до прилюдного користування 257 „людових домів".** Крім цього докінчують будову 75 „людових домів". Таким чином у тернопільськім воєвідстві **є тепер 332 „людових домів".**

Більшість, бо 245 вибудованих домів — це великі муровані будинки, решта — це деревляні будинки.

Найбільше збудовано в тернопільськім повіті, бо 40 „людових домів"; крім цього 4 доми викінчують.

В інших повітах тернопільського воєвідства стан „людових домів" виглядає ось-так: у борщівськім повіті збудували 20 „людових домів", докінчують будову 3; у брідськім повіті збудували 13, докінчують будову 4; у бережанськім повіті збудували 11, докінчують будову 6; у бучацькім повіті збудували 26, докінчують 7, починають будувати 1; у чортківськім повіті збудували 9, докінчують будову 6, почали будувати 3; у камінецькім повіті збудували 8, докінчують будову 2, почали будувати 6; у копичинецькім повіті збудували 19, докінчують будову 4, почали будувати один; у підгаєцькім повіті збудували 9, докінчують будову 1, почали будувати 1; у перемишлянськім повіті збудували 24; у радехівськім 4 і докінчують будову 3; у скалатськім повіті збудували 20; у теребовельськім повіті збудували 14, докінчують будову 5; у заліщицькім повіті збудували 13, почали будувати 8; у збаразькім повіті збудували 12, докінчують будову 1, починають будувати 2; у зборівськім повіті збудували 8, докінчують будову 2; в золочівськім повіті збудували 7, докінчують будову 5 і почали будову 1.

Вартість збудованих домів сягає понад 3 і пів міліона злотих.

„Доми Людові" технічно збудовані так, що крім великої салі і світлиці дають іще приміщення і для „кулка рольнічого", крамниці, молочарні тощо. В кожнім домі є читальня, бібліотека, театральна саля і т. д. 207 тих домів становлять власність „Товажиства Школи Людовей", 105 мають інший титул власности.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

Е. Д., Наранда, Кв. — На жаль, не можемо Вам дати потрібних інформацій. Напишіть до одної з більших канадійських ґазет, а там скорше дістанете те, чого Вам треба, бо вони мають спеціяльний відділ для відповіди на такі запити.

УЛАС САМЧУК.

ВОЛИНЬ

Роман-хроніка у 3-ох частинах.

Частина І.

КУДИ ТЕЧЕ ТА РІЧКА?

55

І поки батьки у душній хаті празникують, Володько облазив гай, яр, та оглянув криничну з трома вербами та черпаком, пішов до Татарської ями. Цілий день був сам і йому не скучно. У найглибшому закутку яру якась безодня. Там покійник дід мочив лубки та лика. Там нічого не росте, лишень жабориння густою ковдрою встелило воду. Борони Боже попасти туди. Там живуть чорти, відьми, вовкулаки, водяники. Там ворота до пекла. Недурно туди Равіцького втягнуло.

А опісля Володько вийшов у садок. Великий, гарний, на сонишному схилі. Це все праця Матвієвих рук. Колись тут чагарники одні та дикі яблуні росли. Все те повикорчовував Матвій та засадив овочевими деревами. Тепер тут садок на славу.

Десь на другій горі затарабанив бубон. Починають музики. Стежки зо всіх схилів поміж кущами ріжнобарвні — білі, червоні, сині одяги мигають. Це дівчата та парубки кваплятся до танцю. А скрізь у повітрі розлито настрій великого свята. Навіть дерева якось святочно стоять. А сонце навмисне світить, палахкотить.

— Володьку! Володьку!

„Ага. Це Василь гукає. Треба йти" — подумав Володько. — Чогоо?

— А де ти там?

— Я тут. Я не хочу їсти!

— Ходи но ти, ходи!

І Володько пішов до хати. Гості вже були на дворі. Без шапок, порозхрістані, з розбитим волоссям, розчервонілими лицями.

Настя оглядала нову, ще недобудовану, криту чорною бляхою хату.

— Ото-то, кумо, — каже вона Одарці Єлисеїсі, будете мати покої... Таки нарешті дочекалися.

— А як Бог допоможе скінчити... Що коло неї праці, один Бог знає. Одні робітники скільки зїдають, а ти сама і напорати і видати мусиш...

Над вечір родина Матвія розпрощалася з гістьми і відїхала. Дома на Настю сто робіт чекає. І корова голодна, та від рання не доєна, і свині, і кури... Тільки з воза, швидко з себе нове убрання скинула, іде підтикавшись та закачавши рукави, до праці.

—о—

Свято скільки б не тягнулося, одначе прийде будень. Треба працювати. Людина родиться для праці — розважає нераз Матвій. „В поті лиця твого здобудеш хліб свій" — каже Святе Письмо. Василь, розуміється, знов за пастуха. Батьки завжди поза домом. Мати на городі від світання до смеркання. Всіляке зілляччя заливає городину, то треба сполоти. Пшениця он геть за волошкою гине. Кусень проса на новині будяками та гірчаком вросло, хоч косою коси. Все то Настина праця.

Батька ніколи дома немає. Що він робить і де він ходить, навіть Настя не відає. Прийде вечором наморений, сердитий, чи зїв що, чи й ні, оглянув коні і спить. Він на валах каміні вириває, глибокі рови, що колись шанцями цитаделі були, рівняє і хоче камінистий пригірок у родючий шмат поля обернути. У нього камінь мусить родити...

А Хведот, — шибеник, цілими днями лазить десь, ріжні псікуси витинає. Скучно йому було, то він майже всі качата перебив. Як побачила це Настя, руки заломила, привела за вухо Хведота і показує на мертві качата:

— Хто то зробив? — ґукає.

— Я — спокійно відповідає малий.

— На що ти то робив?

— Так!

І говори з ним. Лясь, лясь по задочку і малий по хвилі зоглядівшись, що з ним діється, знаходить необхідним заплакати.

Але це довго не треває. Через коротку хвилю, коли Настя відійшла на город, Хведот гонить вже навколо хати зацяпаного, недоречного каліку півника, і то гонить його так довго, поки той не падає, а Хведот патиком добиває його.

— То буде якийсь кат — кричить мати. Та я тебе, шмаркачу ти, роздеру... і сіпає його за руку, і верещить: за малим догляду треба, але хто тут догляне?

Одного разу заліз він десь у ліс і заблудив. Було вже пізно і ніхто не знає де стоконяється малий. Мати вже стурбована, а батька дома не було. Аж то геть смерком волоче малого за руку дядько Титко. Не пізнати малого. Замурзаний, обдріпаний — одні оченята блищать.

— Ти, Насте, не пускай ту дитину саму — сердиться Титко. — Аж на Лебедське заліз і видно не знав куди йому далі. Сів під сосною і кричить. Підходжу — звідки ти? — питаю. Не знаю. — А чий ти? — Не знаю. Ба, думаю, це Матвіїв.

— Де ти, трясця твоїй матері, був? — напосілась на нього мати.

— У лісі — хлипає Хведот.

— Ні. Вже не знаю, що з тою дитинчиською. То кара Божа.

— А що там, Титку, у вас? Як тато?

— А аяй яй! Біда! — аж крикнув, вдаряючи на „біда", Титко. І при цьому кілька „сторій" розповів:

— З батьком учора мало не побився. Був би голову розбив, така злість напала. Я, каже, спалю тебе. Ти, різуне, ти, каже. Ти ходиш по ночах, бабам коноплі крадеш, та чужі яблуні в пазуху обриваєш. Ти, черевію западющий.

— Бач, батько хочуть, щоб їм грошей позичив, а я знаю, нащо їм ті гроші. На пиятику. До корчми... Що неділі до „трахтиру" і там з кумами кручки, четвертухи та півоки*) вихиляти. Куди б вони не йшли, то за пазухою пиріг та кручок. А я думаю, що на це не треба грошей. От, чортове стерво — і Титко сердито на всю губу сплюнув.

*) Так у старій Росії, чи краще на Україні, звали горілчану міру.

(Далі буде).

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

НЕ ЛІПИТЬСЯ.

Червоний інтернаціонал на своїм останнім конгресі в Москві проголосив нову еру супроти соціялістів-лібералів і демократів: хоче ввійти з ними в порозуміння для оборони демократичних конституцій.

Ерл Бровдер, американський делеґат на той конгрес, при своїм висіданню з корабля в Ню Йорку в розмові з газетярами запевняв, що такий союз зовсім можливий. Він навіть показував на гарні вигляди такого союзу: можна би створити гарну фармерсько-робітничу партію.

Тимчасом соціялістичні проводирі не дуже то потягають за такий союз. Чарлз Соломон, соціялістичний кандидат на уряд губернатора стейту Ню Йорк у 1934-тім році, каже просто, що такий союз виключений.

Отже повторяється стара історія, про яку співає польська пісня: Сталося чудо одного разу: говорив дід до образу, а образ до нього ані разу. Коли так соціялісти, то щож тоді говорити за лібералів і демократів?

ГАРНО ДЯДЬКО ГОВОРИТЬ.

Дуже можливо, що серед соціялістів, демократів і лібералів є почуття потреби спільної акції в обороні політичної й горожанської свободи. В цьому вони годяться з „комінтерном" у Москві.

Тільки як їм ходити з „комінтерном", коли практичне життя показує, як комуністи розуміють свободу. Ось недавно в Ню Йорку розбилася вчительська юнія, бо комуністичне ліве крило вело в юнії бездощадну боротьбу проти поміркованих течій.

Ось тому й не диво, що на гарні промови московського інтернаціоналу соціялісти й ліберали тільки здвигають плечима й кажуть: „Правду хм каже, але кривий рот має".

ЩЕ ОДИН СОЦІЯЛІСТ.

Накладом видавничої спілки Апелтона в Ню Йорку вийшла книжка: „Стобмлинг інту соціелізм", себто „заблукання до соціялізму", в котрій Дейвид Лоренс, її автор, доказує, що уряд президента Рузвелта несвідомо веде американський нарід до соціялізму.

Виходить, що президент Рузвелт теж соціяліст.

Це нагадує на московську імігрантську анекдоту про російського Жида, що, почувши на вулиці Парижа, як хтось говорив по московськи, відразу приступив до нього з запитом: „Ви тоже русскій?"

Родовитий Москвин обурившися, „Да", каже, „я русскій, только не тоже".

Щось подібного з президентом Рузвелтом. Соціяліст він не є, хіба „теж соціяліст".

АМЕРИКАНСЬКЕ ПОВІТРЯ?

Дня 6-го жовтня мають у Ню Йорку святкувати так званий німецький день у честь перших німецьких поселенців в Америці. Звичайно це свято святкували спільно всі німецькі організації, щоби в цей спосіб зазначити єдність німецької імміґрації в Америці.

Цього року „Обєднання німецьких товариств", що керувало подібними святами тридцять літ, наняло на це свято „Медисон Сквер Ґарден", а наші противники, „Приятелі нової Німеччини", наняли „Ст. Николас Пелес".

Чому це так, що саме тоді, як Німці в Німеччині обєднуються, Німці в Америці розбиваються?

ЩЕ РАЗ „ДІТВАЦЬКА АМЕРИКА".

На відкриттю шкільного року в Колеґії Дартмут говорив

її президент, що Америка від великої війни боїться рости.

Потім він перечисляв признаки, по котрих пізнати, що народ не росте: замість ідеалізму він хапається штучок; замість рішучости й відповідальности він шукає заради в самопожалуванню; він не хоче брати ніяких ризик; він закриває очи на правду.

ДВА ЖИДИ.

У той час, як німецький уряд домагався від американського уряду сатисфакції за базікання маґістратського судді Бродського, корабельна лінія „Гапаг-Лойд", що є власницею корабля „Бремен", дала 150 долярів нагороди міському нюйорському детективови, що боронив німецький прапор підчас большевицьких заворушень.

Детектив називається Метю Саломон, і є Жидом.

— Як гадаєш, чи трицять літ то не досить поважний вік для жінки?

— Певно, а тимбільше, коли трицятьлітня жінка має вже сорок літ!

ДО ВІДОМА УКРАЇНЦЯМ У БРОНКС, Н. Й.

ДРУГІ ДУЖЕ ВАЖНІ ЗБОРИ „Української Народньої Діточої Школи" у Бронкс, Н. Й. відбудуться **В СЕРЕДУ, 25-го ВЕРЕСНЯ**, в годині 8-мій ввечір, в галі Словацької Церкви під числом 1410 Vyse Ave. & Freeman St. Українці, котрі мають діти, а бажаюб, щоб їх діти уміли читати і писати по українськи, обовязково повинні прибути на ці збори. — Тимчасовий Комітет. 222

ОСТАННЯ ПРИГАДКА

В ПРОПАМЯТНІЙ КНИЗІ У. Н. СОЮЗА БУДУТЬ ПОМИНЕНІ ЗГАДКИ ПРО ДЕЯКІ ВІДДІЛИ У. Н. СОЮЗА І ПРО БАГАТО ГРОМАД, ДЕ Є СОЮЗОВІ ВІДДІЛИ. СТАНЕТЬСЯ ЦЕ ТОМУ, ЩО ВІДДІЛОВІ УРЯДНИКИ ДЕЯКИХ ВІДДІЛІВ ЩЕ ДОСІ НЕ ПОДАЛИ ТИХ КІЛЬКА ДАТ, ЩО ЇХ ВИМАГАНО В КВЕСТІОНАРІ. НЕ ПОДАНО ТЕЖ ІСТОРІЇ БІЛЯ СОТКИ МАЛИХ МІСЦЕВОСТЕЙ, ДЕ Є ВІДДІЛИ У. Н. СОЮЗА І ДЕ ЖИВУТЬ УКРАЇНЦІ.

ПОДАЄМО ЦЕ ДО ВІДОМА ЗАГАЛУ ЧЛЕНСТВА, ЩОБ ВОНО ЗНАЛО ВЖЕ ТЕПЕР ПРИЧИНУ, ЧОМУ БУДЕ ПОМИНЕНИЙ В ПРОПАМЯТНІЙ КНИЖЦІ ЇХ ВІДДІЛ, ЧИ ЇХНЯ ГРОМАДА. ЗГАДУЄМО ЗА ЦЕ ЩЕ Й ТОМУ, ЩОБ САМЕ ЧЛЕНСТВО ПОДБАЛО, ЩОБ ЦЕ НЕ СТАЛОСЯ, ТА ЩОБ УСІ ВІДДІЛИ І ВСІ ГРОМАДИ, В ЯКИХ ЖИВУТЬ СОЮЗОВЦІ, МАЛИ СВОЮ ІСТОРІЮ В ПРОПАМЯТНІЙ КНИЗІ. БЕРУЧИ ЦЕ ПІД УВАГУ, ЩЕ РАЗ ПРОДОВЖУЄМО РЕЧЕНЕЦЬ НАДСИЛАННЯ ІНФОРМАЦІЙ ЩОДО ВІДДІЛІВ І ГРОМАД, І ТО ДО 10-ГО ЖОВТНЯ 1935 Р. ЦЕ Є ОСТАННЯ ПРИГАДКА Й ОСТАННІЙ РЕЧЕНЕЦЬ. ПАМЯТАЙТЕ НА ЦЕ ВСІ СОЮЗОВЦІ Й ПОДБАЙТЕ, ЩОБИ БУВ СПОВНЕНИЙ СОЮЗОВИЙ І ГРОМАДСЬКИЙ ОБОВЯЗОК.

ДО УКРАЇНСЬКИХ ЖІНОК В АМЕРИЦІ

В травні ц. р. відбулася Друга Конвенція Союза Українок Америки, на якій вибрано новий уряд та обговорено дальший плян праці цеї організації. Нововибраний уряд заявив делеґаткам, що возьметься щиро до нової праці над освідомленням української жінки в Америці й притягненням її до Союза Українок Америки, що саме цього року святкує десятьлітню річницю свого існування.

В літній порі Головна Управа С. У. А. застановлялася над тим, як повести дальшу організаційну працю. А тепер надійшов час, коли ті пляни треба здійсняти. Маємо вже 39 відділів С. У. А. і маємо багато наших жінок в рядах наших організацій. Та всього того ще замало. Є ще багато наших жінок, що не хочуть призадуматися над тим, яку велику шкоду наносять вони свому народови і жіноцтву, коли держаться осторонь своєї жіночої організації. Оті жінки треба рішучо притягнути до С. У. А.

Програма праці для відділів уже виготовлена і буде вислана. До цього треба додати, що остання Конвенція вибрала організаційну референтку, п. Анастасію Рибакову з Филаделфії, яка є добре обізнана з програмою праці по відділах і в централі й яка радо відповідає на заклик і бажання ріжні місцевости, щоби там допомогти зорганізувати відділ С. У. А., чи поглибити працю серед тих жінок, що вже є зорганізовані. За всякими інформаціями щодо цеї справи просимо писати на таку адресу:

National Women's League of America
217-219—East 6th Street
New York, N. Y.

Звертаємо увагу наших членкинь, що праця, яку ми намітили, може бути виконана тільки тоді, коли будемо одні одним помагати, коли буде між нами згода, коли навчимося одна одній вибачати і коли совісно й точно виконуватимемо ті обовязки, які на себе перебираємо і які накладає на нас наше почування до рідного краю.

Нам треба доконче притягнути до нашої організації молодше покоління, щоб воно ще при нашім житті привчилося до громадської праці на українськім полі. На нас лежить обовязок памятати за рідну школу в Америці, бо хтож за неї подбає, як не дбатиме про неї мати українськой дитини?

Нам треба поширювати між собою вироби українського народнього мистецтва. Треба виставляти ті наші скарби і перед Американцями. Саме для цієї цілим має Союз Українок експонати з краю, що їх закупив іще для вистави на Світовій Виставі в Шікаґо. Їх можна набути в С. У. А. для влаштування вистав по місцевостях.

При тій нагоді пригадуємо, що у Львові виходить журнал „Нова Хата" (передплата $3 на рік), видаваний кооперативою „Українське Народне Мистецтво", який повинен знаходитися в домі української жінки. Бо про „Жіночу Долю", що теж, як і С. У. А., святкує цього року своє десятьліття, вже і не розписуємося. Це вже такий популярний жіночий часопис, що кожда свідома жінка про нього знає. Тепер треба тільки подбати, щоб його ще більше поширити між жіноцтвом в Америці та призбирати дещо на ювилейний фонд Ж. Д.

Є багато справ, які належать до нашого жіночого світа. Про них треба нам думати, їх треба нам розвязувати. Крім того українська справа в Америці й в краю вимагає більшої активности з боку українського жіноцтва. Все те можна виконати, але не одинцем, а громадою. Для цеї цілі засновано Союз Українок Америки, щоб згуртувати в нім наше жіноцтво, щоб виявити, що в Америці живе свідома і патріотична українська жінка.

Анастасія Вагнер,
голова С. У. А.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Success.

September 17th, 1935, will remain a memorable date for Ukrainian citizens, especially those in the Eighth Assembly District, in the Borough of Manhattan, New York County, because on that date many citizens cast their ballots at the primary elections and the results cheered the hearts of all Ukrainians.

On the morning following, when Ukrainians awoke, there appeared before them a vision consisting of two outstanding figures who were beseeching the masses to follow them on the path to success. After rubbing their eyes this vision disappeared, and in its place the morning newspapers brought tidings of the efforts of the Ukrainian citizens in that locality which revealed that they had attained more than a fair measure of success.

Stephen J. Jarema, Ukrainian lawyer, was elected as the candidate to run for office of Member of the Assembly on the Democratic organization ticket in the Eighth Assembly District of New York County.

Charles A. Schneider created a political upheaval by his overwhelming election as Democratic leader of that District.

Both these factors play a major role in shaping the future destiny of Ukrainians in this locality. A little digression at this time will conclusively prove this.

Heretofore recognition for the many racial minorities was conspicuous by its absence. Such groups were slighted and ignored despite the fact that they compose a considerable amount of the electorate. Efforts by independent political organizations for recognition proved fruitless. Not even hard work nor willingness to cooperate seemed to remedy this condition. Leaders despaired as year after year their hopes were blasted.

Now, with the election of Charles A. Schneider, Ukrainian citizens are renewing hopes for a new deal which is based on the assurance of Mr. Schneider that "I have always maintained that the so-called foreign language groups are an integral part of the district democratic organizations and as such must receive the same recognition as is meted to all other citizens. They are justly entitled to representation in public office and they are equally entitled to like consideration with all other citizens."

Stephen J. Jarema becomes torch bearer of the Ukrainians in the district and has undertaken on this occasion, as well as on others, to champion the rights of the minority racial groups, and his election, as previously related, adds another rung to his ladder of success.

To assure Ukrainians that their success will be lasting and not merely ephemeral, there must be proper cooperation between the candidate and the leader, together with the wholehearted backing of each by the citizens of that district.

The noise of the knock of opportunity is deafening!

William Selnik.

Карло Віка

ДІДУСІВ СПОРТОВИЙ УСПІХ

— Дідусю, вважайте, ще вас переїде авто! Це не є дорога для піших. Чому не йдете стежкою попри дорогу?

— Хе-хе! Тай чогож мав би йти стежкою, коли мені подобається іти дорогою? Чейже хочу мати на старі коліна також якусь приємність, ні? То я лише так для спорту, зятечку!

— Алеж бо то мені гарний спорт, дідусю. І як так нараз, на старі літа?...

— Чомуж би ні: мені тепер вісімдесять, колиж я був молодий, тоді ще тих спортів не було. Тепер же внуки та внучки лише: спорт і спорт, то я також забрався до нього. Так я собі повідаю: в копаний мяч грати не можу, а щоби їздити самому на тих машинах, то вже також ні. Нічого ліпшого для мене вже нема, то я собі той спорт роблю осьтак: Ходжу собі все пополудні на прохід по дорозі сюди й туди, воно мені приємно тай тішить мене.

— Що вас може при цьому тішити, дідусю? Таж тут іде про життя!

— Де там! Таж кожний на такій машині бачить уже здалека, що я старий чоловік: коли я так іду дорогою, зараз іде помаліше та вже здалека: Ту-ту-туту! Це мені подобається. Пошанівок для старих людей мусить бути тай є на це також закон, так?

— Та бо ви навіть не уступаєтеся, дідусю, як авто трубить. Так не повинно бути.

— Е, що там! Чого я мав би уступатися, коли авто може уступитися? Таж я не дочуваю, правда?

— Йой, йой, дідусю!

— Та яке там „йой"! Хай уступаються, мені то буде приємно, а їх воно не буде нічого коштувати. Тії машині всеодно. Я собі йду дорогою, за мною авто, а нараз: „Ту-ту, ту-ту, туту!" — а я нічого. Йду собі далі, знаю добре, що мене виминуть. І таки все виминуть: пошанівок для старих людей мусить бути. Колиж потім переїжджає попри мене, той, що напереді, оглянеться, крикне якусь простоту чи що. Та я не дочуваю, то що я собі робив би з того. Все лише скаже собі: А бачиш, що виминув, а то найважніше. Тепер іdь собі, навіть до всіх чортів, бож я тебе вчу ввічливости для старих людей.

— Та, дідусю, колись може таки станеться вам нещастя!

— Та що могло би статися? Тай, нарешті, при кожному спорті може статися нещастя. І взагалі на світі більше нещастя, ніж щастя. Тому нещастя й треба боятися, бо воно все і всюди буває. Словом, ніяк дідусь не дав собі вибити з голови свого спорту.

Аж раз дійшло до того, до чого мусіло дійти: Знову: „ту-ту, ту-ту, туту, дідусеві й на думку не прийшло вступатися, авто з легка зачепило його, зупинилося, та дідусь таки впав на землю.

Та ще вспів дідусь сказати:

— Таж, проклятий чорте, бачиш, що я не дочуваю, то чогож не виминаєш?

І дивиться дідусь собі на ноги, бачить, що має роздерту штанку та здерту литку. Хоче ще щось кричати, та з авта висідає такий пан, піднімає зі шофером дідуся, везуть його до найближчого лікаря. Цей не знаходить на дідусеві зовсім нічого й за хвилину вдаванні везуть дідуся назад додому.

— Йой, йой, дідусю! Бачите, бачите!

А дідусь нічого, лише підсміхується. Пани висаджують його з авта, ведуть у хату, а той пан повідає ввічливо:

— Ну, дідусю, мабуть не буде нічого злого, ми їхали дуже уважно, та воно могло бути гірше. Що ви так хотіли би за цей невеличкий біль?

Дідусь роздумує, що за це міг би хотіти й за хвилину повідає хитро:

— Е, кажіть ви своє завтра воно буде більше боліти!

Та нараз рішається скоро:

— То нічого, Богу дякувати, що мені не сталося нічого гіршого, та колиб так плящинка гіркої, то й про біль забулося би.

Тут той пан представився хто він такий:

— Я саме фабрикант таких гірких і солодких і ще інших. Ось моя візитівка, та ми вже вам щось привеземо.

Фабрикант додержав слова. Десь так на третій день приїхав знову перед дідусеву хату. Шофер несе в кошику цього десять пляшок, а фабрикант прощається гарненько з дідусем і йдуть далі.

— Бачиш, бачиш, зятику, — хвалиться потім дідусь. — Тепер мені мерщій давай трибуном і мусимо скоштувати. А той мій спорт був зовсім добрий" і я таки виграв гарну нагороду. Може ні? Дивіть.

Дідусь відкоркував дві плящини, дав покушати й іншим, одначе інші пляшки обережно сховав на кращий час тай каже:

— Овоч своєї праці повинен кожний вихіснувати сам. Я так також зроблю, одначе спортом уже не буду займатися, воно вже мені перейшло. Мені воно вистане щонайменше на рік. То ті, що копають мяч, виграють якусь чашу, а в чаші нічогісенько. А я виграв десять пляшок і всі повнісенькі. Бачиш, зятику, що я собі вибрав зовсім добрий спорт, може ні?

— Добре, дідусю, добре воно скінчилося. Ви дійсно виграли. Та тепер той ваш спорт уже закинете, правда?

— Чогоб не закинути! Заки це все випю, навіть не покажуся на дорозі. Ще мене переїхали би, а ви оце випили би за мене, що?

Ну, добре, все воно гарно, та що буде, як дідусь випє „овочі своєї спортової праці" й набере охоти до нових спортових успіхів? Таке в спорті буває...

Воробці.

— Скажи мені, Іване, що саме їдять воробці?
— Що знайдуть.
— А як нічого не знайдуть?
— Тоді їдять, що попаде.

ДО ВСІХ УКРАЇНЦІВ, ЩО Є ВЛАСНИКАМИ АВТОМОБІЛЯ.

Адміністрація „Свободи" прохає всіх тих, що є власниками автомобіля, а зокрема тих, що мають авта виробу FORD і CHEVROLET, щоб виповнили нижче поданий квестіонар.

Виповняючи цей квестіонар, ви поможете адміністрації „Свободи" дістати від автомобільних компаній оголошення.

Квестіонар просимо слати на адресу „Свободи"

"SVOBODA,"
81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.

NAME
Імя ____________________

ADDRESS
Адреса ____________________

MAKE OF CAR
Назва (виріб) авта ____________________

ENGINE NUMBER
Число мотора ____________ SERIAL NUMBER
Число серії ____________

DATE OF PURCHASE
Дата купна ____________________

Китайська гостинність.

Гостинність інших народів є ніщо в порівнанні з гостинністю Китайців.

Багатий або й менше заможний Китаєць, як злагоджує приняття, висилає два запрошення: в одному повідомляє про приняття, яке має відбутися, на який то день, як впевняє „приведе до порядку мати й вимиє старанно збанки на вино", і друге повідомлення, яке висилає на переходні приняття з означенням точної години приняття. Це друге запрошення висилає, як дістане згоду запрошеного.

Гість в означену пору являється в хаті господаря та подає йому запрошення, яке відбирає з рук слуги, що йде з ним. Обмінюючися чемними реченнями, в яких і гість і господар стараються один одного перевищати, зменшуючи вартість своєї особи. Гості, заки підуть до їдальні, пють чай.

Після чаю „найзнаменитіший" із запрошених або т. зв. „головний гість" просить інших іти вперед. „Менше знаменитi" гості противляться тому, кажучи, що не можуть відважитися на це. Найбільша, справді китайська церемонія відбувається при столі. Господар звертається до головного гостя, вказуючи йому почесне місце при столі: цей противиться, звертається до інших гостей, називаючи їх гіднішими від себе, та просить їх, щоб заняли місце, яке господар вказував йому. Колиж господар дому каже знаменитому гостеви, що ніхто не може з ним рівнятися, цей бере з рук господаря палочки до їдження і філіжанку на вино, після чого оба кланяються собі низенько. Ця церемонія обовязує всіх гостей і щойно, як церемонія скінчилася, всі сідають.

Вже за третьою або четвертою стравою гості жаліються, що їсти є дуже багато, хоч знають, що ще буде принайменше дванацять страв. Після цього „скромного" обіду господар перепрошує гостей, що „погано" приняв їх і просить не гніватися, що вже більше нічого не дістануть. Остання страва це зупа, після якої гості серед церемоній переходять до гостинної кімнати на чай.

Така гостина в китайському домі тревае звичайно від полудня до пізного вечора. Це й не дивота, коли зважимо, якими то ріжними стравами приймає гостей гостинний господар. Після чаю гості прощаються з господарем, перепрошують, що йому перешкодили, а господар іще раз перепрошує за дуже скромне вгощення та дякує за почесть, що відвідали його негідну й підлу особу.

„ГРАФ БОНІ"

Підчас світової війни модні були у Відні сміховинки, яких героєм був „ґраф Боні".

Булки.

— Скільки булок можете зїсти натще? — спитав раз Руді, приятель ґрафа Боні.

— Чотири, — відповів без надуми ґраф.

— Алеж пане ґрафе, призадумайтеся лише! Таж як зїсьте першу булку, то друга вже не буде натще.

— Правда, — признав ґраф, розпрощався з приятелем і мерщій пішов до дому. Тут питається жінки:

— Скажи мені, скільки ти можеш зїсти булок натще?

— Три — відповіла жінка.

— Ах, яка шкода, — каже ґраф зітхаючи — а то я був би розповів тобі чудовий жарт!

Катастрофа.

Стрічає приятель ґрафа Боні — лице обліплене пластрами, одна рука на перевязці, друга обандажована.

— Що з тобою?

— Уяви собі — їду вчора в ночі мотоциклем. Нараз напроти мене зявляються два світла: одно з правого, друге з лівого боку. Як їх виминути? — промайнуло мені в голові, чи на право, чи на ліво? Я вибрав середину й уяви собі, то було... авто!

Син свого батька.

Раз сидить ґраф у голяра. Голяр хоче забавити ґрафа, тому задає йому загадку:

— Хто це є, пане ґрафе: син мого батька, а не мій брат?

— Не знаю.

— Це я сам! — відповідає голяр.

Ґраф стрінувся опісля з приятелем і зараз каже йому цю загадку.

Приятель не вміє відгадати.

— Не знаєш, — каже врадуваний ґраф — та це мій голяр!

Вікендовий домик.

— Пане ґрафе, тепер така спека, то ви повинні собі справити вікендовий домик, — радив приятель ґрафови Боні.

— Коли не маю стільки грошей!

— Таж то дрібниця! Скажете собі відставити зі залізниці старий ваґон і будете в ньому жити.

Минуло кілька тижнів, аж нараз дістає приятель телеграму від ґрафа: „Я послухав твоєї ради. Приїжджай оглянути мій домик".

На другий день приїхав приятель до ґрафа. На жаль не було погоди. І що бачить, як після довшої мандрівки болотом серед дощу добився до осідку ґрафа: ґраф сидів під великою парасолею на даху ваґону й курив собі спокійно папіроску.

— Що ви виробляєте? В таку зливу сидите на даху! — питається здивований приятель.

— Уявіть собі який пех — відповідає ґраф — цей ваґон є для некурців, а що гірше, коли хочу до виходку, то там є табличка з написом: „Вживати можна лише підчас їзди поїзду" — а цей ваґон стоїть!

Ґраф Боні сидить у каварні з приятелями. Нараз підходить вейтер і подає ґрафови телеграму. Ґраф прочитав і сумно повідомив товаришів, що це телеграма про смерть батька. Всі висловлюють ґрафови спочування, а ґраф після того виходить з каварні.

За пять хвилин вертається ґраф уже врадуваний та сідає при столику.

— Що вас втішило? — питаються всі здивовано.

— То була помилка — відповідає ґраф — телеграма була не до мене, а до мого брата!

Трійняки.

Ґраф Боні приходить до дому й довідується, що жінка привела на світ трійняки. Врадуваний біжить скоро до жінчиної кімнати, приглядається довго немовлятам, вкінці вказує середуще й каже:

— Це візьмемо собі!

Недуга.

— От, маю клопіт: жінка нездужає.

— А на що жалується?

— На мене...

Скупар

— Знаєте, цей наш директор Сойка є такий скупирляга, що як вертається в ночі домів, то дзвонить до своїх сусідів, щоби свого дзвінка не зужиівати.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ВОЛІНҐФОРД, КОНН.

Наша участь у стейтовім ювилею.

Стейт Конетикот святкує цього року 300-літній ювилей свого існування. З цеї нагоди влаштовують по ріжних місцевостях ріжні паради, вистави і т. п. В тих виступах по більших містах беруть участь теж і Українці, виступаючи громадно в походах з українськими прапорами та влаштовуючи концерти. Та тут хочу згадати про маленьку місцевість, в якій живуть усього три українські родини. Це містечко Волінґфорд, яке обходило ювилей в днях від 5 до 7 вересня.

Річ ясна, що така мала горстка Українців не могла виступити з такою парадою, як це можливе там, де Українці живуть громадно. Але всетаки зробила вона те, що було в її силах. І зааранжувала виставу народнього мистецтва і виступ українських танцюристів. Це вдалося тому, що в тих околицях перебувала п. Марія Скубова з Ню Йорку, що мала з собою українські експонати. Вона віднеслася прихильно до справи вистави і допомогла її влаштувати. Вистава відбувалася три дні в тавн гол. Саля була гарно вдекорована, бо фабриканти дали на виставу срібне й золоте начиння. Але одно треба признати в користь глядачів: що не притягнув їх так дуже блеск золота і срібла, як вироби українського народнього мистецтва. Пані Скубова давала Американцям потрібні вияснення, а в її роботі допомагали їй кілька українських жінок і дівчат.

На закінчення свята, дня 7. вересня, виступали в парку Дулітл українські танцюристи з Меріден і Ню Гейвен з українськими танками, якими здобули собі загальну симпатію серед американської публики. В тій місцевости ще ніколи не мали Американці нагоди бачити українську штуку. Танками проводив п. О. Ґіна з Ню Гейвен. Найбільше труду положила щодо цього виступу п. Віра Маланчук.

Згадую за те все, щоб показати, що може зробити для українського імени навіть така маленька громада як Волінґфорд, коли є добра воля й охота до праці для добра і слави українського народу.

Іван Вишньовський.

— Я заасекурував мій голос на двацять тисяч!

— Ну, то чомуж це обезпеченеве товариство не виплачує вам цих грошей?!

о. д-р Г. Костельник.

АБОЖ Я МОЖУ ЗНАТИ...

Абож я можу знати,
Що доля нам судила?
Лиш це, лиш це я знаю,
Чим грудь нам накипіла!

Бересте, Домбє, Дембліи —
Тюрми, кільчасті дроти
По віки наші серця
Пектимуть і колоти!

Та кров, ті рани, сльози —
Кріваві наші жертви
Ридатимуть по віки,
Й за смерть жадати смерти!

Облудний суд над нами,
Тавро, тягар знеслави
Жадатимуть — нової
Крівавої розправи!

Буяти-ме й ширшати
Те наше люте горе!
Й тверду цю нашу долю
Пірве, залле, поборе!

Дрожіте, переможці!
Бо меч ваш пощербиться, —
А наш огонь не згасне,
Вулькан наш готовиться!

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ТАРЗАН І ПРОЛЕВ. (127)

Коли звір у постаті людини крикнув: „Я вбю!", перша думка Тарзана була про Ронду. Він закликав її по імени і вона виповзла з печери, в котру впхнув її хапун. „Вилізь на канти скелі!" — розказав їй Тарзан. „Опісля йди на південь понад долину. Я тимчасом буду мати на увазі того дикуна".

Коли Ронда Тері почала небезпечну мандрівку вгору, дика дівчина запищала до чоловіка: „Скоро, бо тамта втікає!" Отже противник Тарзана відвернувся і почав гнатися за Рондою. А Тарзан замісць іти просто за ним, пішов скісно в напрямку дівчини.

Ронда з перестраху почала скоро спинатися вгору. Сполука її скорости й Тарзанової стратеґії дала нагоду Тарзанови випередити ворога, заки він її дігнав. Коли гонитель пізнав, що його обманули, він звернувся із харчінням до Тарзана.

Кант скали був вузький. Тарзан знав, що там небезпечно починати боротьбу, бо можна впасти. Отже розум йому казав, щоб вимагати стрічі, яка моглаб бути смертельною без огляду на перемогу чи поразку. Алеж дикун наступав!